

Секція: 7. Економіка сталого розвитку: підприємство, регіон, країна.

*Маковоз О. С., д. е. н., доцент,
професор кафедри менеджменту та оподаткування,
НТУ «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На сучасний розвиток вітчизняних підприємств суттєво впливають інтеграційні прагнення в Європейський Союз, а також стратегія сталого розвитку. Слід зазначити, що цілі сталого розвитку є універсальними для застосування в розвинених країнах та в тих, що розвиваються. Зазначене визначає вектор стратегії сталого розвитку нашої країни та вимагає від бізнесу вдосконалення і підвищення конкурентоспроможності. Управління конкурентоспроможністю компанії є певним аспектом управління підприємства, орієнтованого на створення, розвиток та реалізацію конкурентних переваг, забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта конкуренції. Вітчизняні підприємства можуть використовувати цілі сталого розвитку як всеохоплюючу основу для формування, посилення, інформування та звітування про свої стратегії, цілі та діяльність, що в свою чергу дозволить отримати переваги [1, с. 4].

Р. А. Фатхутдинов визначив конкурентоспроможність як здатність успішно оперувати на конкретному ринку (регіоні, області) в даний період часу шляхом випуску і реалізації конкурентоспроможних виробів і послуг [2, с. 13].

Концепція управління конкурентоспроможністю бізнесу базується на використанні основних принципів науки менеджменту, згідно з якими основними елементами системи управління є мета, об'єкт та суб'єкт, методологія і принципи, процес і функції управління.

Дослідниці Ужва А.М. та Довгаль О.В. цілком справедливо вважають, що для створення системи управління конкурентоспроможністю підприємств необхідний чіткий, науково обґрунтований методологічний апарат, ядром якого

є конкурентна стратегія підприємства, створена на основі поглибленого економічного аналізу та прогнозуванні з обов'язковою побудовою різноманітних моделей поведінки як усієї системи, так і окремих її елементів [3, с. 105].

Процесний підхід до управління конкурентоспроможністю компанії – це процес виконання певного набору функцій управління, якими є планування, організація, мотивація та контроль діяльності щодо створення конкурентних переваг та забезпечення життєздатності підприємства як об'єкта господарської діяльності.

Загальний процес дослідження, оцінки та загального управління конкурентоспроможністю підприємства включає певні основні етапи:

- виявлення та групування чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства, та оцінювання їхньої значущості;
- оцінювання впливу вибраних для дослідження чинників (або груп чинників) на рівень конкурентоспроможності підприємства та кількісне визначення цього рівня;
- прогнозування змін включених у модель чинників у зв'язку із можливими змінами, умов зовнішнього та внутрішнього середовища;
- прогнозування рівня конкурентоспроможності підприємства;
- з'ясування шляхів і методів підвищення конкурентоспроможності;
- розроблення заходів підвищення конкурентоспроможності;
- оцінювання прямих та опосередкованих витрат на реалізацію розроблених заходів;
- вибір критерію ефективності заходів із підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- прийняття відповідних управлінських рішень.

З метою ефективного управління конкурентоспроможністю компанії в сучасних умовах ведення бізнесу вкрай необхідне управління бізнесом визначити наступне [4]:

- відповідні індивідуальні напрямки забезпечення конкурентоспроможність;
- цілі для трьох рівнів управління конкурентоспроможністю стратегічного, тактичного та оперативного;
- точний перелік відповідальних підрозділів, відповідальних за кожен рівень конкурентоспроможний розвиток бізнесу.

У розвитку системи управління конкурентоспроможністю підприємства його конкретна діяльність враховується, щоб була забезпечена політика та досягнення цілей. Область застосування системи конкурентоспроможність повинна відповідати цілям і завданням конкурентоспроможність.

Процес управління конкурентоспроможністю підприємства формує механізм управління нею, в основі якого лежить три ключові складові елементи, які необхідні для досягнення конкурентних переваг – лідерство, персонал і розвиток. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства подано на рисунку 1.

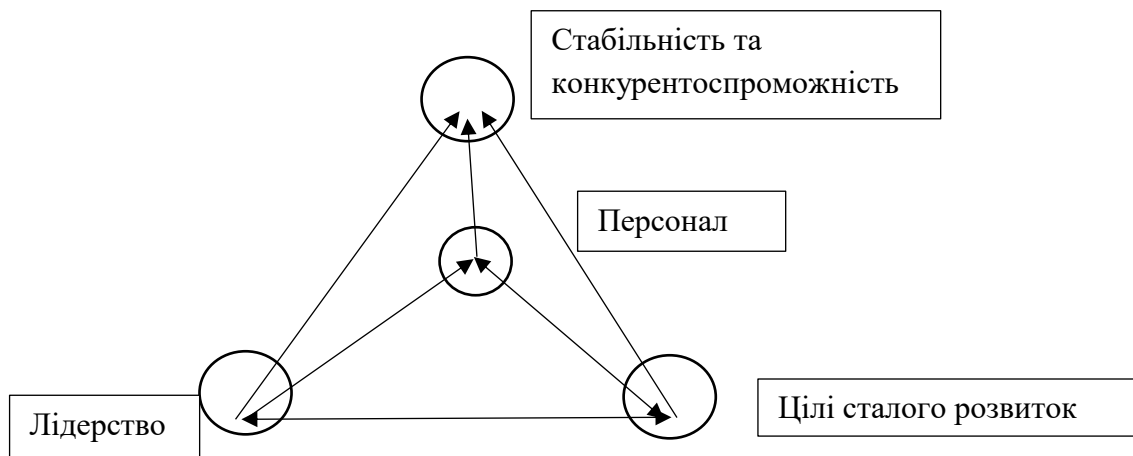

Рисунок 1. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства

Таким чином, система управління конкурентоспроможністю підприємства є спосіб створення ефективної взаємодії між управлінськими та виконавчими структурами, що брати участь у створенні та розвитку бізнес-середовища як всередині країни та за її межами.

Розглянувши модель управління конкурентоспроможністю підприємства, яка була подана на рисунку 1, можна сказати, що лідерство в цій моделі визначається роллю, яку відіграє керівник, тому, що будь-яка ініціатива керівництва потребує лідерських якостей для реалізації поставлених завдань. Зацікавленість працівників, перш за все, залежить від зацікавленості залучення керівництва, що є першим кроком для того, щоб побудувати конкурентоспроможне підприємство.

Наступною складовою моделі управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства є персонал, який забезпечує високу продуктивність діяльності підприємства, яка, в свою чергу, досягається за рахунок максимального зацікавлення та спонукання працівників до співпраці, створення почуття причетності працівників до отриманих результатів та зміцнення корпоративної культури. Таким чином, від задоволеності персоналу залежить задоволеність споживачів продукції підприємства. Останньою складовою моделі управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства є розвиток власних можливостей, які мають формуватися у таких двох напрямках як:

- постійне удосконалення бізнес-процесів на кожному етапі управління;
- здійснення переходу на більш високий та якісний рівень розвитку, що припускає реагування на зміни зовнішніх умов і вимог.

Взаємодія розглянутих складових елементів моделі управління конкурентоспроможністю підприємства залежить від тактичних цілей та завдань підприємства, які спрямовані на реалізацію головної стратегічної мети, яка полягає у досягненні високого рівня конкурентоспроможності та стійкої конкурентної позиції підприємства на ринках.

На конкурентоспроможність підприємства впливає ряд факторів, які поділяють на внутрішні та зовнішні. Вони можуть впливати як на напрямок підвищення конкурентоспроможності підприємства, так і на напрямок зниження.

Узагальнюючи результати наукових досліджень у цій галузі, можна систематизувати методи діагностики та оцінки конкурентоспроможності бізнесу. До цих методів можна відносити матричні, індексні, графічні, кількісні та якісні методи, а також методи, що характеризують ринкові позиції, рівень менеджменту, фінансово-економічну діяльність, спеціальні, комплексні, стратегічні та тактичні. Наведена вище класифікація методів показує, що в залежності від класифікації один і той же метод може належати до різних груп.

Загальний процес дослідження та аналізу оцінки управління конкурентоспроможності включає етапи виявлення чинників середовищ, угруповання цих чинників, оцінювання впливу, прогнозування змін, з'ясування шляхів підвищення конкурентоспроможності, оцінка витрат на заходи, вибір критеріїв ефективності заходів та прийняття відповідних управлінських рішень. У межах концепції сталого розвитку національної економіки вітчизняним підприємствам доцільно активно впроваджувати принципово нові підходи до управління конкурентоспроможністю та вдосконалити процеси розробок нових ідей відповідального споживання, гідних умов праці та економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *SDG Compass. Посібник для досягнення Цілей Сталого Розвитку в сфері бізнесу.* URL: www.sdgcompass.org. (дата звернення 20.02.2022).
2. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. М.: ИНФРА-М, 2000. 351 с.
3. Ужва А.М. Довгаль О.В. Холістичний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 1. С. 102-108.
4. Хисаева, А. Управление конкурентоспособностью предпринимательских структур в современных условиях. *Бегсarb журнал.* URL: http://www.bagsurb.ru/about/journal/o-zhurnale/8_Khisaeva_Petrova.pdf (дата звернення 20.02.2022).